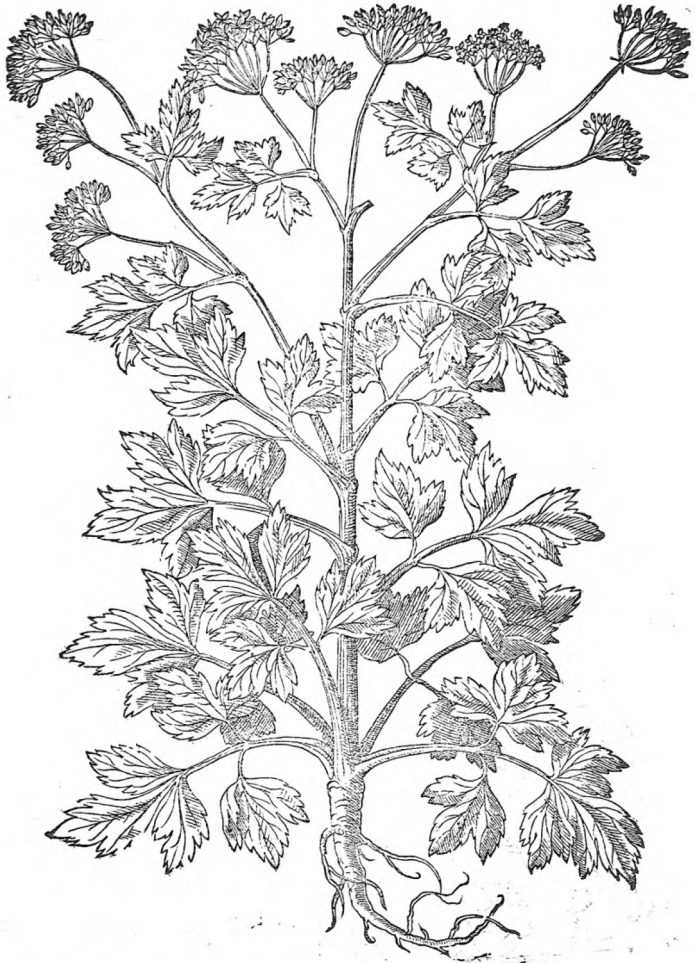

LEVIS TICVM VVLGARE.

Eleofelini cō
figerato.

hæc Plinius . Quare mirum non fuerit , si recentiores quoque Apio comitalibus interdixerunt . Cum igitur his tum rationibus , tum auctoritatibus , notis præterea suffragantibus , constet vulgare Perrofelinum legitimum esse Apium , putandum quidem fuerit , quin potius affirmandum , id quod officinis omnibus satini Apij vicem explet , nil aliud esse , quàm Paludapium , siue Apium palustre , Eleofelinum Dioscoridi uocatum . Quandoquidem hoc in bumentibus , & palustribus locis nascitur , caule , & folijs satiuo maioribus , rarioribusq̃ . Eaque propter Theophrastus libro . 7 . cap . 6 . de plantarum historia , de eo disserit his uerbis . Paludapium , quod apud aque ductus , & in paludibus provenit , folio raro , nec hirsuto consistit , sed simile quodammodo Apio est , odore , sapore , figuraq̃ . Hoc Columella libro 11 . cap . 3 . de re Rustica non aquaticum apium , sed Apium simpliciter appellatur : ubi sic legitur . Apium quoque plantis ferere , nec minus semine , sed præcipue aqua letatur , & ideo secundum fontem commodissimè ponitur , quod si quis id uelit latifolij facere , quantum seminis inditum pile , & saligno palo pinsum expoliaturq̃ ; similiter in linteolis ligatum obruet . Potest etiam circa hanc operam fieri crispum , si cum est natum incrementum eius superuoluto cylindro coerceatur . Hac ille . A quo nonnulli hortorum cultores edocti , aquaticum apium crispum hoc quoque tempore faciunt . habentq̃ ; spectaculi gratia in hortis . Caterùm Ruellus haud

Nomina.

ni, Perexil montefino: Galli, Persil des montaignes. Πετροσίλον deinde id Græcis dicitur, sicut item Latinis Petroselinū, & Italis, Petroselino. Πετρίνιον id Græcè in castris, quod etiam Latinè Hippojelinum: Arabicè, Salis: Itali- cè Hippojelino: Germanicè, Liebstockel: Gallicè, Ache, & Ache large.

Σμύριον.

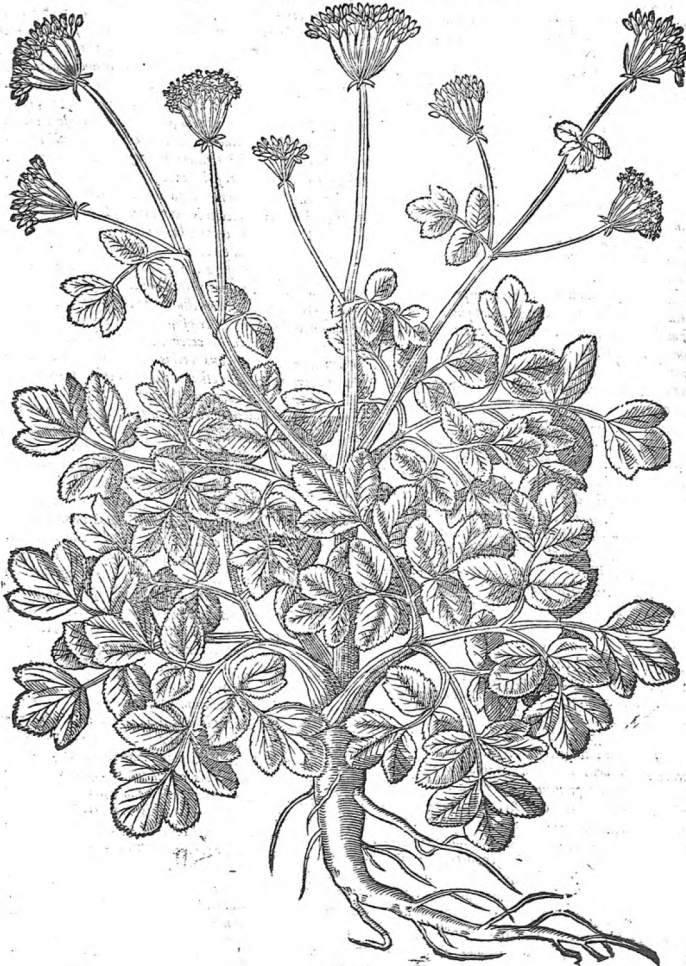
SMYRNIVM.

CAP. LXV.

o Drac. ἐν-
δὲ σαδὲ ἐπι-
τάτῃ ἐπι-
καθὺ τῆ ἁπ-
λῆς ἐπι-
τα. οὐ τα-
cum acti-
monia. medi-
caturaque, &
colore subme-
lino.
b Meum, ἁ-
λὺ ἁπλοῦς. ἁ-
milti succi.
e Meum, &
Drac. ἁπλῆ
viamus ἁπ-
viamus ἁπ-
edivias. ἁ-
humectis, &
angulis incul-
tis.

Smyrnion, quod in Cilicia petroselinum vocant, plurimum in Amano monte gignitur. Caulem habet apii, & stolonum multos: folia latiora, suppinguia, ad terram infracta. robusta, odore mediato, cum quadam actrimonia iucunda, colore in luteum languescere: capitibus caulium orbiculatis, ut anethi: semine brassicæ, rotundo, nigro, acri myrrhæ sapore, ita ut alterū alterius loco cedat. Radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis. Cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis, & collibus, atque squalidis, & limitibus terrenis. Vis radice, herbæ, & feminis exalfacere. Foliis muria maccratis ad obsonia uruntur: alium sifunt. Radicem contra serpentium icūs bibere convenit: tuffes, & orthopneas mitigat: urinæ difficultati medetur.

S M I R N I V M.

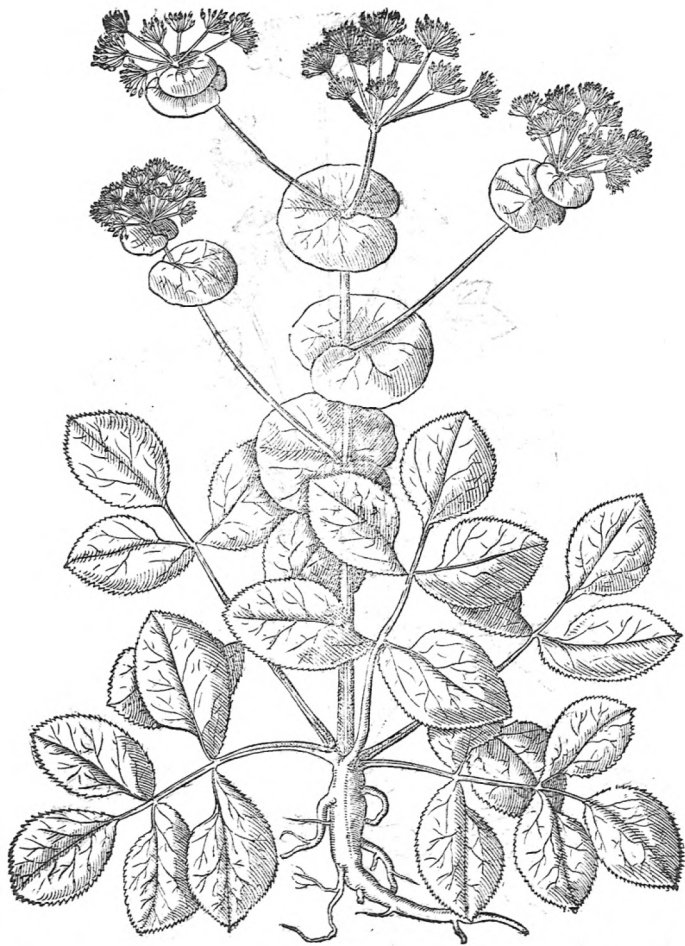

Illita recentes tumores, collectiones, duritiasque discutit, vulnera ad cicatricem perducit, partus abortu uitiat, si feruefacta subijciatur. Semen lienis, renum, & uellicae uitis prodest; menies, & secundas pellit. commodè datur ischiadici in uino; inflationes stomachi lenit; sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

S I Smyrni singulae notae, quae illi à Dioscoride tribuantur rectè, diligenterq; expendantur, facillè quidem perspicì poterit, Smyrniam ei herbe similimum esse quae à nostris in Etruria vulgò vocatur Macerone. Siquidem hanc nasci clarum est caule apij, filonibus multis repleto: folijs latioribus, suppinguibus, robustis, ad terram uersis, odore medicato, cum quaedam acrimonia in cucurdis, colore in luteum languescente. Præterea in caulium cacuminibus umbellam gerit anethi modo: semine brassicae maiore, oblongo tamen, nigro, acri, odore myrrham referente. Radice denique nititur odorata, acri, succosa, ac molli, quae exteriore cortice nigricat, interiore uero parte ex albo uirescit. Quas quidem notas ferè omnes constat Smyrnio Dioscoridem reuadisse. Verum quispiam, cui fortè hæc nostra sententia minus orrideat, obtinet nobis semen, ut quod Macerone potius non in suu rotundum, brassicae modo. Huius illud responsura rogemus, quod cum cetera in inuersione notae illi respondeant, facillè in seminis delineatione mendam habesse poterit. Vel quod non in rotunditate, sed in alio uicium al-

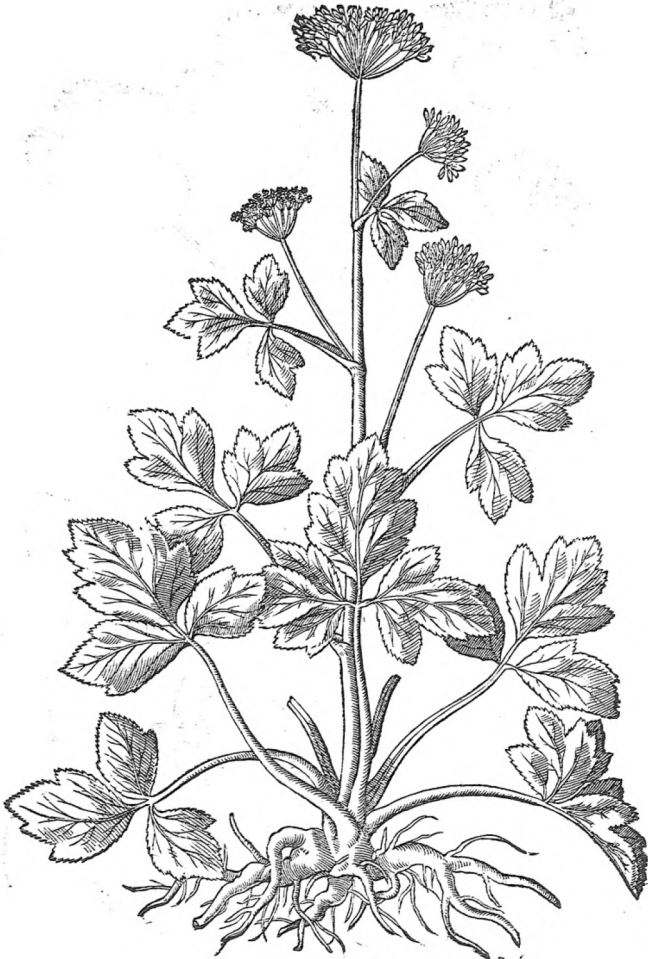
Smyrni cōf-
deratio.

SMIRNIVM CRETICVM.

tero semine intercedat similitudo . Porro quantum memorie non prodiderit Dioscorides , quod Smyrniū seratur in hortis in quibus hodie nostrum illud seritur , sed quod sponte in Amano Cilicis monte gignatur , tum etiam in collibus , incultis , ac saxosis locis ; Plinius tamen satate passim in hortis serebatur . Id quod ipse Plinius manifestè demonstrat libro 19 . cap . vltimo , ubi Smyrniū inter hortensia referens , inquit . Et Smyrniū eius ipsam locis seritur , myrrhamq ; radice respicit . Idem quoque refertur Galenus , quod ipsum inter olera connumeret libro 2 . de aliment . facultatibus , & de eo scribat in hunc modum . Smyrniū non est insuauis . Ideoq ; Romæ plurimum venit . Multo suten acrius est , & calidius , quàm apium ; quibus & odorati quicquid habet . Quapropter efficacius urinam ciet , quàm apium , hippojelimum , & sion : & mulieribus mensis mouet . Veris tempore caulē producit , qui crudus edendo est haud aliter quàm solia , quæ sola per hyemem iurant plantæ , nondum caulē habenti , sicut neque tum apium habet : Pulegia però caulē accedente , tota planta incundior redidit , siue quis crudam ipsam , siue coctam mandat , siue ex oleo , & garo , siue vinum , siue acetum velit adijcere . Nonnulli cum aceto , & garo tantum eciunt . veluti apium : alij però pauli . lū . olei ipsi adijciunt . hæc Galenus . Ex cuius sanè uerbis liquido apparet , Smyrniū veteribus etiam inter olera fuisse receptum . Galeno nimirum ad stipulantur ea , quæ de Smyrniū niki vetulerunt Sicili . nancque ij affirmant , plantam Maccronem appellatam possim . coli in suis hortis , atque eam ueris tempore (ut etiam Galenus perhibet) caulē tenerimum emittere : qui non solum cæcuaos fit , sed gratiam quoque ineat cum ore ,

IMPERATORI A.

ELAPHOBOSCVM.

Μάραθρον.

FOENICVLVM.

CAP. LXVII.

FOeniculum, si herba edatur, aut semen cum prisana bibatur, mammæ lacte replet. Comæ deco- 60
 ctum in renum doloribus subditum proficit: quippe quod urinam excitet: contra serpentium ictus
 in uino conuenienter bibitur; mensies ciet. in febris nauseam, & stomachi feruorem ex aqua frigida
 porum sedat. Contrita radices, & cum melle illita, morsibus canum medentur. Succus caule, & fo-
 lijs exprimitur, & in sole sicatus, in medicamenta adjicitur, quæ ad excitandam oculorum aciem cõ-
 rrodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine uiridi, ramulisque, & radici-
 bus prima germinatione incisus. In Iberia, quæ ad occidentem spectat, succum reddit gummi simili.
 Caudem medium, dum herba florat, rustici demerunt, ignique admouent, quo facilius ui caloris exu-
 dans, gummi remittat: quod efficacius succo est, ad medicamenta oculorum.

a Meum. &
 Car. xxi. p. 1.
 p. 1. & 10-
 lus.

Γαρνικύλβον.

FOENICVLVM ERRATICVM.

CAP. LXVIII.

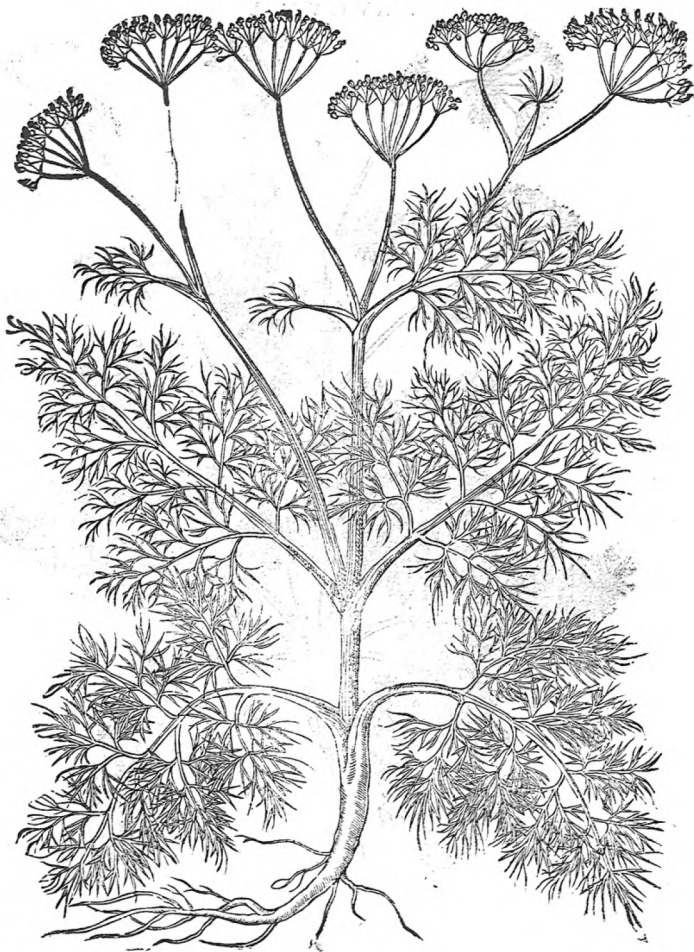
Est yluestre fœniculum, magnum: fert autem semen cachryi simile. Cuius radix iucundè olet, potaque stranguriæ medetur: menses imposita ciet. Ventrem fistit, radice, aut semine potò: contra serpentium moriis auxiliatur, calculos comminuit, regium morbum expurgat. Lactis abundantiam facit, decoctum foliorum haustum fœminas à partu purgat. Traditur aliud hippomarathi genus, longo, exili, & angusto folio: semine cotiantri, rotundo, acri, odorato. Excalcificandi naturam habet, & uiribus fœniculo responder, sed ad omnia infirmius.

10

Fœniculum tam erraticum, quàm satium omnibus in Hetruria notum est, Seritur domesticum Februario mense ne-
re ineunte, locis apricis, & modicè saxosis. quippe quod non minus in ciborum concinentis gustui acuta quadam dul-
cedine placeat, quàm utile sit in medicamentis. Fœniculi meminit Plinius libro 20, cap. 23. sic inquires. Fœniculum
nobilita uere serpentes, gustatu senectam exuendo, oculorumq; aciem succo eius reficiendo. Vnde intellectum est, hominum.

Fœniculi cõ-
sideratio.

F O E N I C V L V M .

DAUCUM aliqui daucium vocant. Creticum folijs fœniculo simile, minoribus, & tenuioribus; caule dodrantali, umbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suavissimi odoris in mandendo Radix, digitali crassitudine, & dodrantis longitudine adolescit. In faxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus, sylvestri apio simile, acre, odoratum, aroma olens, feruentis gustus. Probatissimum Creticum. Tertium assignatur genus folijs coriandri, floribus albis, capite, & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblongo, ceu cumini acri. Omnium semen exalfacit. potum vrinam, menses, & partus extrahit: torminibus liberat: veterem tussim mitigat. phalangiorum moribus potum in vino, auxiliatur; tumores illitu dicitur. Seminis duntaxat in albis generibus inualuit vsus: in Cretico etiam radices, quæ maximè contra venenatorum iniuriam in vino bibitur.

DAVCVM II.

Meum. is
 re distilla
 das qui do
 das in ma
 ducando, odo
 rati ac Cat
 Symplic is re
 vna, mada
 xpi diabus
 i. acre in rad
 ducando, &
 odoratum.
 b Meū. crisp
 ma xpi usq
 illu o plet
 aurodo ep v
 vna d'v v. f.
 men, & caput
 anetho simi
 le, in quo fit
 umbella.

Dauci conf. dicitur.

Quorundam error.

Dauci vires ex Gal.

Nomina.

Tamest nonnulli inueniantur plantarum exploratores, qui Daucum ab erratica pastinaca nihil profus differre contendant, affirmantes, hoc idem (in)isse Galenum, & post ipsum Paulum; & yamen, quantum euidem sentio, vnanimesse falsi deprehendantur. Nam etsi recte dici possit, Daucum esse sylvestris pastinacae, non ob id tamen illa, meo iudicio, sive rit vnaquam sylvestris pastinaca, cuius pauò superius meminit Dioscorides. Quandoquidem fit vna, & eandem plantam esse Daucum, & agrisem pastinacam ei dicitur Dioscorides, de ijs sanè seorsum non habuissent, neque alterum ab altera pro prijs capitibus distinxisset. Ceterum cum non desint, quibus videatur Galenus inter has plantas nullam facere differentiationem, videndum est, an ita se res habeat. Mihi quidem inter eas distentionem fieri voluisse Galenum, illud maximum argumentum est, quòd Dioscoridem secutus, & ipse varias vrisque tribuere vires, easque Galenus locis descripsit. Dauci fit quidem libro 6. Pastinacae verò libro 8. mentionem fecit in simplicium censu. Hinc itaque fit vt aperte coniciam, Galenum inter illa discrimen nonisse: atque eos decipi, qui in hoc Marcellum, & Ruellium secuti, contrarium asserunt. Quorum praeterea sententiam, ipsius Galeni testimonio, facile explodi posse putauerim, nec solum quòd diuersis capitibus vrisque virens spectatim tractauerit; sed quia libro 6. simplicium medicamentorum, Daucum non esse pastinacam clarissime ostendit, cum inquit. Daucus, quem quidam staphylinum nominant, agrisem quidem domesticum minus est esui idoneus. In quibus sanè verbis Galenus perspicue satis declarare videtur, Daucum non sibi sed alij pastinacam agrisem appellari. Quamobrem cum Dioscoride non modò dixerim; sed etiam affirmauerim tria Dauci genera inueniri. quorum illud Italiae frequentius est, quod sylvestrem pastinacam emulatur. Hoc enim in Senensi agro, praesertim in maritimis, frequentissimum nascitur. Creticum autem legitimum ex Creta tantum afferri existimauerim. Porro Daucus, qui coriandri folijs praetent, & sine meo cumino simili, in quam plurimis Italiae locis, sed etiam Germaniae Bormicæ reperitur. Huius planta in herbario nostro Germanico chalcographorum negligentia, dum ego Praga, grassanti pestilentia abessem, secundum Peucedani genus representat, quod omnino praeter meam sententiam accidit. Daucus vires tractat Galenus libro 6. simplicium medicamentorum supra citato, vbi ita scribit. Daucus, quem quidam staphylinum nuncupant, agrisem quidem domesticum minus est esui idoneus, ceterum in omnibus vebementior. At domesticus comestibilis quidem, sed imbecillior. At cum, & calefaciendi facultatem obinet, ac proinde etiam extenuandi. Certè radix praeter iam comprehensa statu suo quiddam obtinet, ac veneremur. Semen autem domesticum quidem & ipsum quandam ad vnerem stimulanam potentiam possidet. Agrisem verò planè statu caret, quòd & vris vocant: ac praetere vnam, mensesque cit. Atque haecenus de facultatibus dauci Galenus. Qui subinde de semine eiusdem scripsit, eique seorsum vires suas reddidit bis verbis. Dauci herba semen exaltandi vebementior facultatem habet, vt inter prima efficax sit tum vris muenda medicamen, tum mensibus prouocanda. Multum etiam digerere per halitum potest, foris impositum. Ipsa verò herba similem euidem vim obtinet, tamen semine infirmiores nimium ob aquae humiditatis msturam, quanquam vrisque & ipsa calida sit temperie. Ad hoc ita Graecis, vt etiam Latini vris appellatur, Mauritanis, Ducis, Gezar, seu Ciezar: Italijs; Daucio: Germanijs, Berurtz: Hispanijs; Daucio, Cretico: Callis, Carote Januages.

DELPHINIUM. CAP. LXX.

a Maun. ad opaxat de se xpi vras est vris dicitur, &

Delphinij es Rapidus fieri.

Quorundam opinionies reprobare.

Sunt delinea tio.

Delphinium furculos emittit a radice una sesquipedales, aut maiores: a quibus folia exeunt, parua & tenuia, diuisa, praelongae, quae delphinorum effigiem representant, unde tractum nomen est. Flos violae alba non diffimilis, purpureus, & semen in siliquis, milio proximum: quo non aliud utilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiuunt enim obiecta herba scorpiones resoluunt, atque ignauos torpescere; femota uerò ea se, facile recolligere. Prouenit in asperis, & apricis. Alterum est delphinium, quod Romani buccinum uocant, superiori simile, sed folijs, & ramis longè gracilius. Vrius eisdem polet, sed non ita efficacibus.

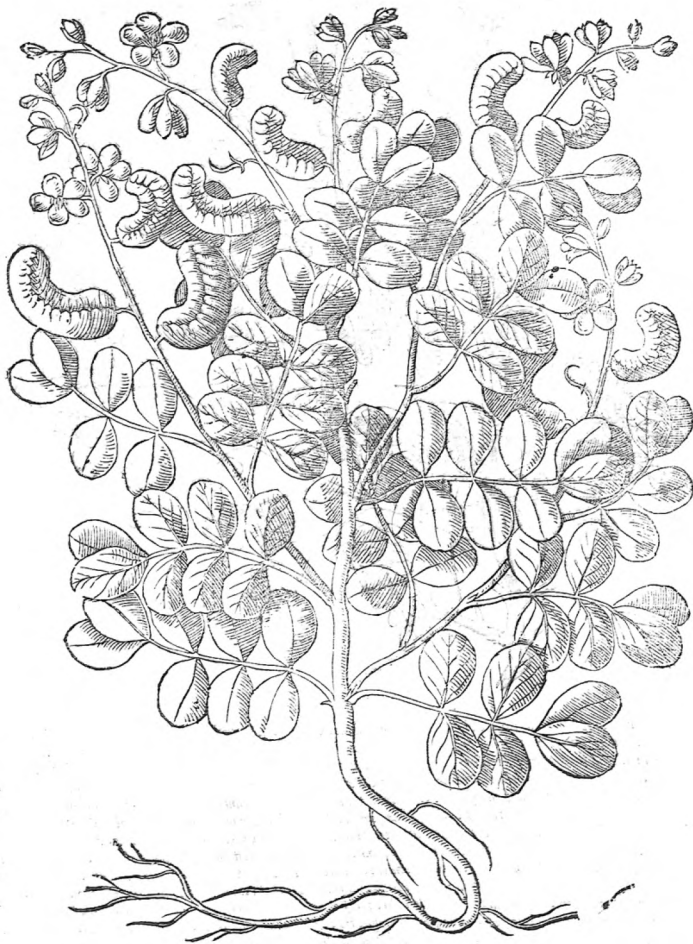
Quanquam scribit Ruellius, herbam in Gallia nasci, cui rara nullum adhuc nomen imposuerunt, quae omnibus profus nota Delphinio respondet; in Italia tamen nemo haecenus, quod sciam, legitimum ostendit. Ex quo tantum abest, vt putauerim vnaquam, illud Ruellij verum ac legitimum fuisse Delphinium, vt etiam sin plenaeque sufficitas, hoc Delphinij caput in Dioscoride spurium ac ascitium esse. Nec temere vt arboris: nam suspitio inde ortum sum habuit, quòd Delphinium nusquam, quantum euidem legimus, deseruatur a Galeno, & Paulo. Ceterum non desunt qui velint, eam plantam Delphinium esse, quam Germani vulgò vocant Ritte, sporn, & est, Equitis calcar herbariorum verò vulgus Confidiam regalem: quam nos inter sylvestris Cumijs genera superius retulimus. Per id cum haec folia non ferat delphinium effigie, nec flores albe violae emulos, horum sententiam cur probem, non habeo. Fuchsius etatis nostrae medicus praesanti eruditione & rerum peritia, antedictorum opinione sequitur in libro de componendorum medicamentorum ratione. Sed ipse quoque (si rectè sentio) vna cum illis in errore versatur, quandoquidem non solum (vt diximus) nusquam, quòd ego inuenierim, Delphinij meminerunt illi praesantissimi medicinae auctores, quos nominam, qui tamen simplicia ex Dioscoride tran scribunt, & auuantur; sed neque etiam eius caput legitur in antiquissimo Dioscoridis codice, longaeque latioris scripto, cuius saepe fidem citat & probat Marcellus Virgilius, vt mihi licuit videre in eo, cuius copiam mihi fecit Vienna clarissimus uirconsultus Ioannes Albertus Vindobonensis. Astriae saltem cancellarius. Quod certè manifesto satis argumento esse potest, Delphinij historiam planè fabulosam esse, vel saltem Dioscoridi adscriptam & illegitamam. Non desuere praeterea, qui Senam Mauritanis vocant, siliquarum conuexitate freti, Delphinium esse crediderunt. Quorum grauis error ita euadens est, vt iam ab omnibus explodatur. Itaque non iniuria, quòd in Delphinio (denum eius caput legitimum esse) folia, non siliqua, quae delphinorum formam representent, requirantur: foliaque sint tenuia, longa, diuisa; flores verò purpurei: & tota denique Delphinij facies ea depingatur, quae cum Sena quam maxime pugnet, vt max patebit. Nam quoniam Delphinij occasione in Sena sermone inuenimus, cum huius nusquam, quòd inuenierim, meminerint Dioscorides, Galenus, Paulus, & veterum Graecorum alij, sicque in separetandis humoribus non modò innoxium, sed etiam stimule utile medicamentum, hunc locum non transiendum diximus, quòd de Sena differamus, eiusque historiam, & vires cum ex alijs, tum ex eo quòd nobis compertum est, describamus. Constat itaque S E N A, Mauritano nomine dicta, folijs glycyrrhizae crassis, sublongis, subquibus fabarum sapore: caule cubitali, à quo ramuli exeunt in lori modum flexiles. Flores ei emittit aurei, veluti brassicae, purpurei inter se confusis vris: quibus succedunt folliculi falcati, adeoque natura compressi, vt superior membrana inferiori cohaereat: in quibus semen continetur in nigro subuerecens, vna cum vna eius vrisque adeo simile, vt non facile primo oculorum intuitu alterum ab altero discernatur. Folliculi è ramisculis prominent, tenui petiolo appensi. quo fit, vt maturiscentibus, paruo ventorum flatu facile discendantur. Planta est frigoris impatientis. ob idque fert vlti maio, nec vltra autumni tempore.

perdurat . Siquidem (vt pluries expertus sum) prius sata, facile frigore deperditur, serius verò byemeni: similiter non tolerat . Meminit Senæ Serapio in suo de simplicium medicamentorum volumine, vbi sic habet ex auctoritate Abouanifæ. Sena afferatur sicca, siliquas lunatas, & oblongas profert: in quibus semina in ordinem digesta clauduntur . Siliquæ tenui periculo pendet: ob idque facile ventorum impetu deturbantur . Caducas opuliones colligitur . hæc Serapio . Cuius postremis verbis fortasse deceptus Ruellius, Senam tam esse arborem existimavit, quam Theophrastus libro 3. cap. 17. de plantarum historia Coluteam appellat . quandoquidem hæc antiquis pastoribus fuit saginatis ouibus expetita . Unde facile Ruellius, qui nunquam forsitan in Hetruria fuerat, vbi passim legitima Sena ferunt, præsertim in Florentino agro, magno errore persuasit, Senam non herbam esse, sed arborem Coluteam vocatam, rathus easdem plantas esse . Sed eius error hinc præterea aperitissime auidetur, quod Colutea siliquas proferat colore in purpuream primum vergentes, mox albicantes, flatu surgentes, quæ si pueniant, crepitum magnum edunt: feruæ inuis paruo, rotundo, lentis est specie . Sena verò siliquatur folliculis lunatis, qui nullo spiritu tumido auiscenduntur, quibus semen includitur vinaceorum inftar . Adde etiam, quod Colutea arbor sit multis perdurans annis, Sena verò non nisi paucis mensibus vivat . Quod sit, vt iam omnibus palam sit, Ruellius in suis de plantarum historia commentariis, hæc plantas facultate inter se nunquam differre; eum tamen in errore

Ruellij hallu-
cinato.

10

S E N A .

Colutea, &
colytea mea
no.

versari putarem, quod certò sciam Coluteæ semen non minus, quam geniste vomitiones eiere. COLYTEA, ut de ea quæ hic aliquid dicamus, Theophrastò auctore loco paulò antè citato, Liparæ propria traditur. arbes magnitudine præstant, fructum in siliqua ferens, magnitudinè lentis, quo oves mirum in modum pinguescunt. Nasçitur semine, & fimo præcipuè ouillo. Tempus ferendi cum Arcturus occidit. Serendum semine præmadefacto, cum iam in aqua pullulare inciperit. Foliùm habet non abinile feno græco. Germinat primo unicaulis, triennio maximè: spargitur deinde in ramos, quatuor; anno arborescit. hæc Theophrastus. Ex quibus sanè verbis liquidò apparet, quàm maximè a Colutea differat Sena. Fuchsius & medicus, & Græci sermonis peritissimus, plantam hanc non Colyteam, sed Coluteam à suo errore vindicans, appellandam censuit. Et rectè quidem, meo iudicio. nam Colytea longè alia est ab illa, Theophrastò teste loco modò citato; ubi eam vs de pingit verbis. Arbor circa Idem proveniens, quam COLYTEAM vocant, genus aliud est. Est autem fruticosa, ramosa, alioz, inuentu rava, non crebra: folio laurino, lauri latifolia, sed retundiori, ampliori que, ut vel vimbo simile appareat, oblongius tamen, colore parte altera herbido, tergo autem albedo, nervosiq;: cortice non lævi, sed quasi nigricino: radicibus per summa gracilibus, & solutis, verum vibratis, & admodum flavis. Fructus, floreque carere putatur. Ex his Theophrasti verbis perspicuum est, Colyteam à Colutea plurimum differre. Quæ tamen, est Theophrasti duo Liparæ peculiaris fuerit; hoc tamen tempore pluribus in locis sponte natam vidimus, præsertimq; in Tridentino agro apud Ananos.

ubi ego primam eam quam plurimis ostendi. Sed ut eò vnde digressa est, iam nostra redeat oratio, creditit Mejses Sena
 folliculus in deiectione alio folijs longè præstantioribus esse. Huic vero reclinant non solum Manaruis Foraverij viri doctissimi
 follicus; sed etiam diuturna medicorum experientia: est Brasavolus, qui Mejsen tacui dicitur, celebratim putat. Cate-
 rium ne quis ex alterationibus confundatur, aciem ingenij quia hac in re sento, nec quicumq; ab eo recedam, quod experi-
 mento pluries comprobavi. Sciendum igitur est, Sena folliculos, qui siccati ajervantur, autem esse quatuor: a. erum per
 se caducum, & in planta arefactum, à quo semen eximunt, nigrum, & prope, ne evadunt: alterum vero, quod antematu-
 ritatem demittit, crassum, ponderosum, Jucco prægnans, & regeribus expansum in vmbra siccat, ut hoc videntur
 rarum. Cui sane, vt iam nullius periculum jecimus, non minor aciectionis vis inest, quam folijs. Primum vnde genus, quo
 Veneus omnes fere officina sentent, non modo minore huiusmodi vim habet; sed prope nullam. Vt hinc planè colligere
 liceat, Mejsen hic non esse sine limitatione cannamdum: quandoquidem is, vt ròtor, ac folliculis decer- nis intelligit,
 non autem de caducis, quos tantum videntur y, qui Meju Jalso reclinant. In quorum numero ego etiam quod
 sui. verum cum postea integrum Sena campani fuisse, vt folliculos acerptos videntes, & succo prægnat, ex macis, jecato
 experire, rem aliter factò periculo se habere facile comperi. Quare nostro exemplo, quod folliculis vis vol- vint, Senam se-
 rant, vt folliculos optimos habeant, vel saltem probatissimos emant, si tamen eis finodi reperiri poterit: sui minus folijs
 tutius, & efficacius videntur. Obesi Sena (vt iam Mejsen inquit) nonnihil veni iculo. quare obrem vt hoc tollatur noxa,
 & eius roboretur facultas, gingeris ac dendum præcipit; quoniam ea, que cor, & ventriculum corrobant. Per vitamen
 non deant, qui banc reprobent sententiam: quod degustatis Sena folijs, aliq; ad strictum, nonnihil siccitatis, atq; etiam
 tantillum amaritudinis percipiunt. que omnia potius Senam roborare ventriculi, non inicit, quam ipsam ferrit, vnde
 inambellum reddere. In quo vno sententiam ego quoque pedibus eo; nam etsi quibusdam præsertim; mulieribus; & quan-
 do contingat, vt epoto Sena diluto, eorum intestina torminibus vexentur, id nunquam ex Sena facultate provenire existima-
 vis, sed ex crassis, pituitosisq; excrementis, ab hoc pharmaco est impulsis, que sua crassitie interiorum meatus adeo replent,
 vt in eis non parum extensionem faciunt, dum viam ad exitum quærunt. Neque tamen nec nunquam aliquem inmensè me-
 mini, qui diceret se epota Sena, ventriculi dolore laborasse. Pròinde Actharius, qui solus quatuor, inter Græcos Sena
 vires descripsit, Senam citra noxam bilem, & pituitam deijcere memoria mandat. Id quod non sine erubescencia silere
 coegit quendam Philippum de Set medicina, qui (ni fallor) vt suam potius iuereit sententiam, quam veritatem, phar-
 macum quoddam improbauit ex Sena dil. to rhubarbaro, atque agarico constat, quod cuiusdam illustriss. ac Reuerendiss.
 Cardinalis, ac Principis Tridentini nepoti in quadam quotidiana, ebre cederat clarissimus medicus Andreas Gallus Tri-
 dentinus. Is autem pharmaco illud damnandum esse censbat, quoniam Sena ciliatum, agaricum excipiat, argu-
 mento quod hæc duo (vt ipse asserbat) maximè ventriculum laederent, immemor-ne dicam ignarus, quantum præstantiss. ac
 vnam agarico tribuerit in febribus diuturnis finendâs, à pituita præsertim infarcti exortis, Dioscoridis, G. eius, & Me-
 sies, quantisq; laudibus Senam extulerit Actharius. Caterum è Sena, ea magis præstat, que ex Alexandria Aegypti, vel
 ex Syria afferunt, quamuis è nostrate adhuc in agro videntur, & rofar. in ciliato ego quatuor Syrupum parere consueverim.
 quod tunc largè omnes purgat humores. Daturq; commode prægnantibus, & pueris, & cuiusque ætatis hominibus.
 Dilutum tamen magis præstat, quod decoctum, quod nulla ex parte exhalat: cuius vires quinque, vel sex admodum
 distinctiss. & sine molestia solunt. Quod tunc dari possit prægnantibus, & pueris, experientia docuit, cui subscribit Actha-
 rius, qui Senam citra noxam purgare tradidit. Redditur medicamentum hoc in deiectione alio præstantiss., atque valentiss.,
 si calise nigra, aut maris, aut rhubarbaro, aut rofar. in diluto, aut rhodo: pharmaco, quod officina Syris pura rofarum solutiss.
 vocant, commisceatur, aut si maceretur Sena caprino sero. Præstantissimum dilutum hoc modo paratur. Semantur fu-
 lorum c. c. c. Sena in drachme sex, gingeris, aut cinnamonoi contri drachmâs vna, storum bagellis drachma una: misce-
 turq; omnia, & siccti vitro circumlato, iure stanneo vase angustî orificij ex piantur, & affusis feruentis aque, aut feri
 caprini vncijs decem, vasis oleato adeo occluditur, vt nullus penitus spirandi pateat exitus. His peractis pulueris plu-
 rimum anserim factis, ignis calefacto vas involuitur, repositurque in arca, ubi vernoctare sinitur. Sic enim conseruato
 diluto omnem facultatem in se recipit. Per præterea, qui videntis tempore Sena folia in mustum conciant, vnum
 vnde conficentes, quod alicui deiectionem vim obtinet ad multa vtile. Est enim d. mesticum valde medicamentum. Eodem
 Sena per inferna (vt Mejses testatur) bilem tum atram, tum flauam, & (vt Actharius ait) non bilem tantum sed etiam pi-
 tuitam: quod lanè experientia comprobatur. Mundat Sena cerebrum, cor, iecur, lienem, pulmonem, & omnes corporis sen-
 sus, confertq; omnibus eorum in commodis. Viscerum obstructions aperit, angustia iuauentem, seniamq; retardat, & animi
 hilaritatem offert. Folia in capitis persustionibus vtiliter decoquantur, præsertim addita anthemide. Reborat enim hoc mo-
 do cerebrum, nervos, oculos, aciem, & auditoriam facultatem. Optima demum in vniuersum est in dicina morbis omni-
 bus diuturnis, & melancholicis. Quamobrem Serapio, Sena, inquit, misce præd. si delirio, amentis, scissio is totius corporis, v
 resolutioni neruorum, phtisias, cephalalgia, scabiei, pustulis, pruriti, & epilepsie. Cor etiam roborat, si tamen is potissi-
 mum commisceatur medicamentis, que ipsam maximè confirmant, veluti viola. Planta, que Græcis δειγμα, Lat. nis quoque
 Delphinium appellatur: Italis, Delphinio. Que verò posterioribus Græcis δειγμα, Latinis item Sena vocatur: Arabibus, Se-
 ne: Italis, Sena: Germanis, Senet: Hispanis, Sen de Alexandria.

Mesius, & Bra-
tauli lapis.

Sena, & eius
diluti vires.

Diluti præpa-
ratio.

Sena vires ex
Meis. & Serap.

Nomina.

Πυρεθρον.

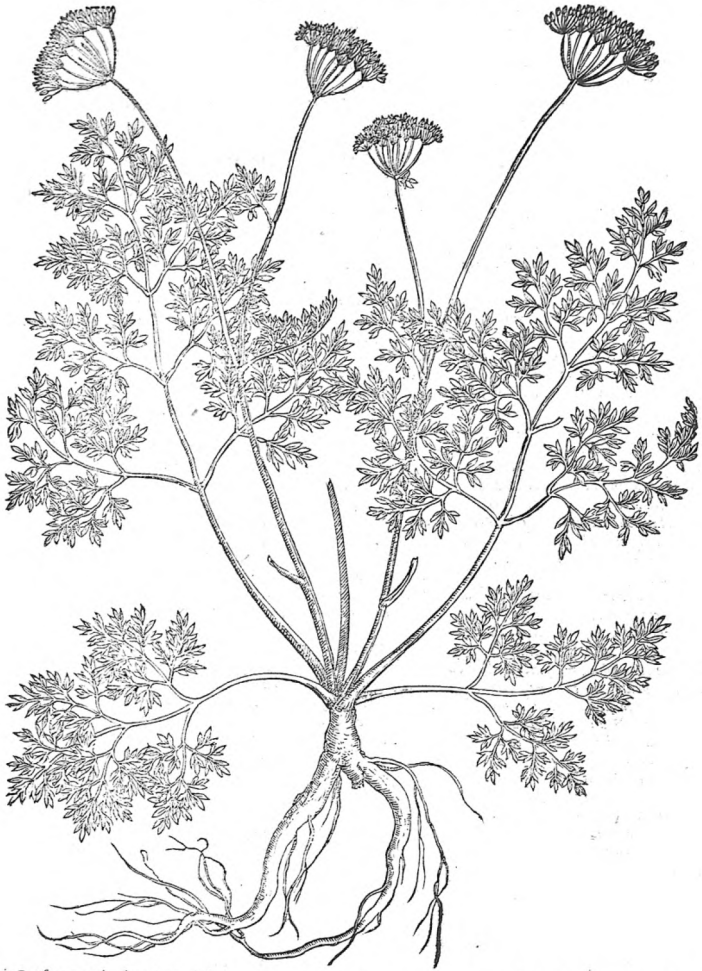
PYRETRVM.

CAP. LXXI.

Pythrethum Romani saluacrem vocant. Folia, caulemq; emittit, vt daucum sic vultre, & feniculum:
 vmbellamq; anethi, circinatæ rotunditatis radix longa est, pollicis crassitudine, guttu feruidissimo.
 Pituitam elicit: idem in dolore dentium decocta in aceto, coctulo inde ore auxiliatur: manifesta pituitam
 extrahit. Sudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horribus efficac. contra perfictiones
 membrorum, resolutionesq; eximie conduct.

Pythrethi radix officinis omnibus nota, in frequentiq; vsu habetur, præsertim in dentium cruciatibus. Eius autem planta
 non omnibus nota est, quod rara fortasse apud nos promeniat. Nos plantam cuius hic imaginem expressimus, non sine
 labore consequuti sumus. Atqui aliud etiam est Pythrethum, vulgare nunc a planta, quod vmbellam non gerit, sed flores
 Anthemidis maiores: folia feniculo crassiora: & radicem acutam, alterius ferè Pythrethi modo; quod v: iam mihi persuasum
 habeam, vltra Pythrethi genera traheri. non desunt autem herbaria vlagarores, qui nouem quoddam Pythrethum
 ostendant, passim ferè in pratris, ac in cultris nascentes, folijs borrensis pastinacæ proximis. Cuius radix est primo flatu gællu
 acris non sentitur: postea tamen cum diutius manditur, tum linguam, tum fauces sua feruentis acrimonia mordet, ac quor-
 dammodo incendit. Sed tamen huius acrimonia non est (nisi fallatur gustus) cum legitimum Pythrethi sapere comparanda, ac quor-
 dammodo quippe qui & amarior, & multo acrior, & feruentior percipiatur. Quod aut: in secundo loco appinximus, primum videntis
 in Bauis.

Pythrethi con-
sideratio.

in Bassano: yulenijsia Em. v. in hortulo quodam: Blasij sbaicher Medici, & rei herbaria studio sissimi. Caterum copiosissimum e. c. de i. Boemia reperimus, ubi non solum in hortis passim feritur, sed sponte quoque in montibus provenit. Pyrethri meminit Galenus lib. 8. sive plicaria in ed. vbi eius vires ijs descripsit verbis. Pyrethri radice potissime vititur, caustificam, uenae tempore facultatem obtinente: qua vique etiam aentium refrigeratorum dolores lenit; & ad vigores ante periodum cum oleo conficitur. Ad haec siliquid quoque, quos vapores vocant, & resolutus aduenat. πυρεθρον sic Graece, Latine vero Pyrethrum & Salina is herba rucatur: Arabice, Stachba ca aba, seu Hachbarcharba: Italice, Pirethro: Germanice, Bertram: Hispanice, Pelitre: Gallice, Pyrethre.

Pyrethri vires ex Gal.

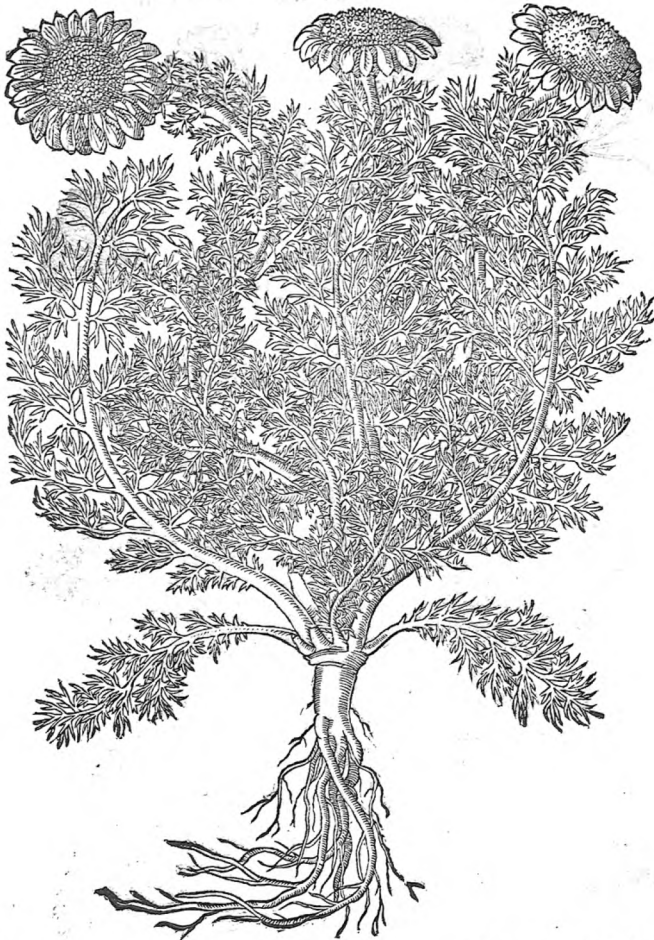
Nugina.

Alicavotis. ROSMARINVM.

CAP. LXXII.

a Mell. v. d. y. 269. v. i. can. curys.

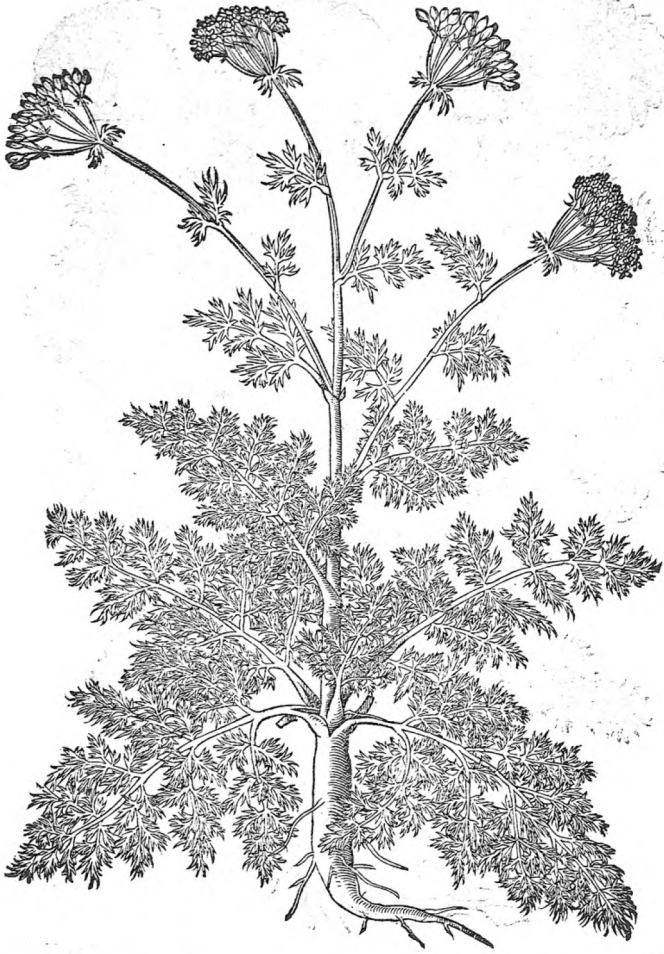
DVO rosmarini genera. Vnum foecundum, frugiferumque, cuius semen * cachrys vocatur. Folia altitudine, aut maiorem, multis concavaum alis: in cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, candidum, spondylio simile, rotundum, angulosum, acre, resinaceum, quod in mandendo lingua exurit, radix thus redolet, candida, praegrans. Est & alterum omnino contumile, semen ferens latum, nigru, vu ipon-

Nomina.

vii spondylium, odoratum, minime exurens: radice foris, nigra, intus si frangatur, alba. Verum id quod sterile dicitur, illorum planè similitudinem refert: sed neque caulem, neque florem, neque semen promit. Nascitur in saxosis, & asperis. Trita omnium herba cõmuniter hæmorrhoidum profluuia sistit: sedis inflammationes, & condylomata mitigat: concoquit strumas, & abscessus, qui ad maturationem agrè perducuntur. Siccæ radices cum melle vlcera purgant: torminibus medentur cum vino pota^b, & contra serpentium morsus conueniunt: menses, & vrinas cient: veteres tumores illitu discutiunt. Tam radices, quàm herba succus, adiecto melle, illitus oculorum aciem exacuit. Porum semen ad eadem pollet: si comitale malum sentiarur, aut vetus pectoris vitium, auxilio est. regio morbo laborantibus cum vino, & pipere datur; sudores mouet, cum oleo perunctum; ruptis, & conuulsis prodest. podagris, cum loliacea farina, & aceto tritum, illinitur; purgat vitiligines, addito aceto quàm acrimonia arteriam exasperat. Rosmarinum cum erica nasci, foliis lactucæ syluestris amara: asperioribus, candidioribusq; radice breui, Theophrastus auctor est: potuq; idipsum alterutra parte purgare. Cachrys uim habet exalfaciendi, & uehementer exiccandi. Quare abistergentibus medicamentis inferitur: contra oculorum fluxiones capilli illinitur, ita ut tertio die soluiatur.

b Meum. xxi
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Marsilius. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.
Dioscorid. lib. i. c. 112.

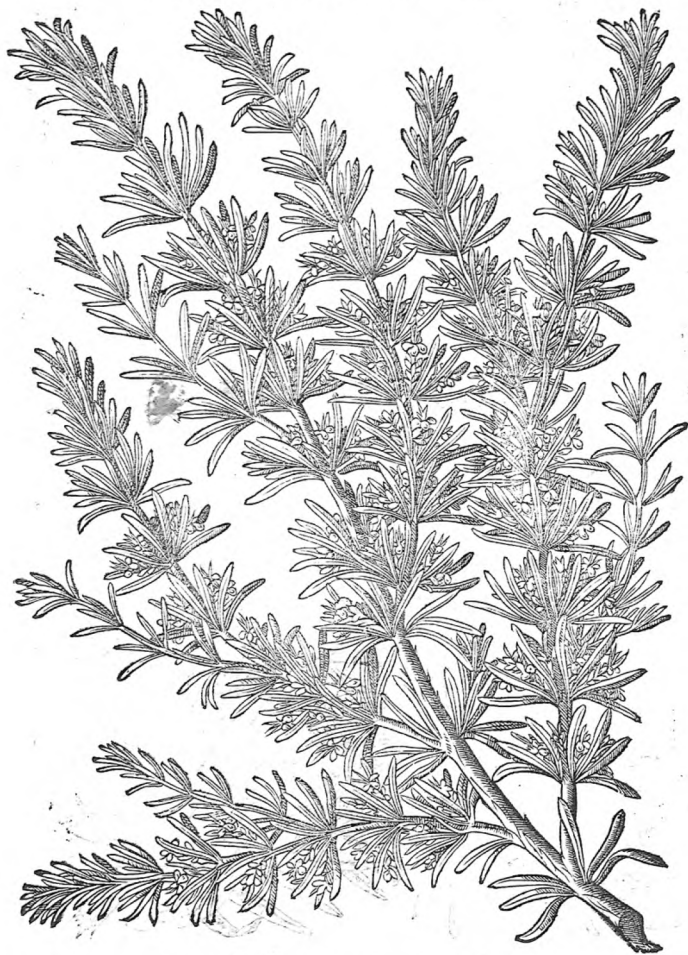
Λιβανotis στεφανοματική. ROSMARINVM CORONARIVM. CAP. LXXIII.

a Meum. As
mā i. tenuia.
Orb. autem
non legis, mi
nuta densa.

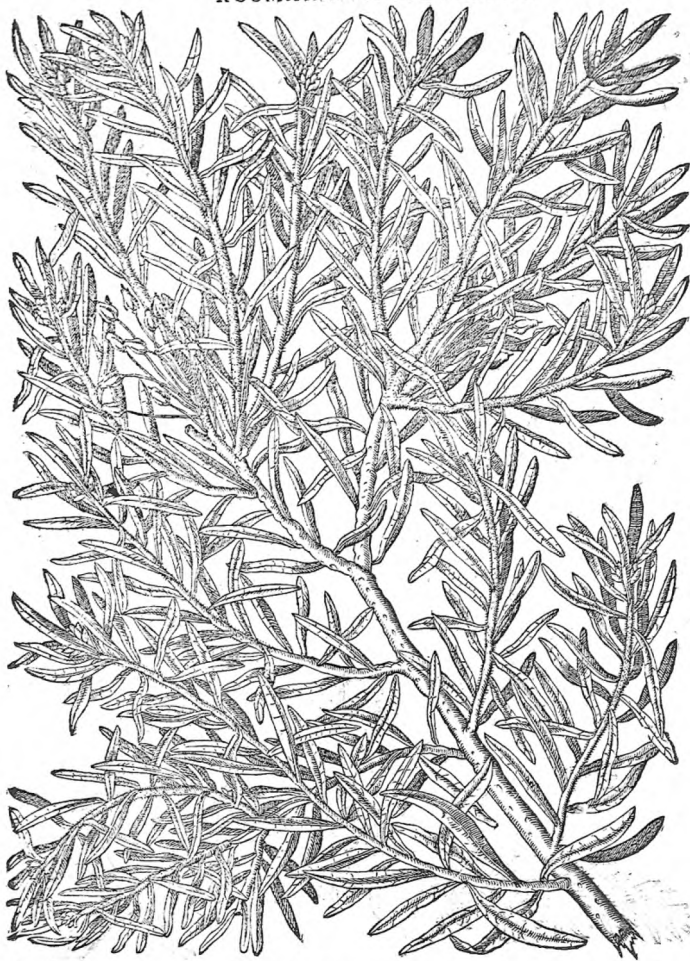
Rosmarinum, quo coronarii vntur, ramos mittit tenuous, & circa eos folia ^a { minuta, densa } longā, exilia, subter incana, & supernē virentia, grauit̄ odorata. Excalfactoria vi præditum est. Regiū ⁶⁰ sanat morbum, si decoctum in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi se crederit, in balnea descendat, & mercurio potet. Acopis, glucinoq; vnguento admisceri solet.

Rosmarino-
rum confid.

Primum, ac summum Libanotidis, siue Rosmarini genus, quod mas appellant, sub duplici differentia à Dioscoride repræsentatum, aliquoties vidi Venetijs in horto amantissimo Maphei medici excellentissimi, nullis sanè deficientibus notis, quas illi Dioscorides assignauit. Idem quoque frequens satis nascitur in agro Goritensi supra Salicanum in monte Gargano, via qua ad eadem diuā P'irgini sacram ascenditur. Verum alterum genus, quod feminam dicunt, hæcenus in Italia nusquam mihi videre licuit, tamesi id mihi nasci non negauerim. Sed certè Cordum in suo dispensatorio hallucinatum crediderim: quippe qui existimauerit syluestrem Anglicam esse Libanotim. Ceterum variat, mea quidem sententia, in Rosmarini

Rosmarini descriptione Theophrastus, qui libro 9. cap. 12. de plantarum historia, de Rosmarinis hæc posterius me-
morie prodidit. Rosmarini genera inquit, duo, alterum sterile, alterum fertile: & alterum tam fructu, quam folio utile,
alterum tantum radice. Fructus cactrys vocatur. Fertile folium habet palustri apio simile, sed multò maius: caulem ad
magnum cubiti aut maiorem: radicem magnam, crassam, candidam, & veluti tinus redolentem: fructum candidam,
scabrum, oblongum. Nascitur potissimum solo squalido, & atque saxoso. Radix medicamento vicorum vitis, & mensibus
60 pota in vino nigro auctero. Fructus ad urinæ stillicidia, & aures, & argemam, & ad oculorum morbum lipittudinem nur-
cupatum, & lactis ubertatem mulieribus facit. Sterile illud folio lactuca amara conijcet, sed sabrori, candidiori; & a-
tice breui. Nascitur id quoque præsidio solo (alias, ut Hermolaus legendum censet, & hic a Dioscoride commemorat: ubi
erica) latissimum. Radix partim superius partim inferius purgat. Quod enim germin uersus celsissimè, superius purgat:
quod terram uersus, inferius. Prohibet & vesibus interposita uermiculos noxios. Colligitur per menstrici. hæc Theo-
phrastus. Porro Coronarium Rosmarinum, nostrum nimirum vulgare est, sed etiam in culinis ad ciborum condimenta concinnanda.
In Prouincia Narbonensis Gallie, adeò copiosum spontè prorenit, ut illud perinde, ac alia ligna uant. Tanta enim crassè
indinis caudice prorenit, ut ex eo cum citra, tum mensis, parentur. Apud Italos hortorum parietes ornati, & eorunde-
areæ circumuicij. Floret non solum uere, sed etiam Autumno. Hallucinantur recentiores quidam, qui Cneoron Rosma-
rimum

rum Coronarium esse contendunt. Præstat ad frigidos ventriculi affectus, ad calidas passiones, & nominum cibi, si cum pane deuoretur, aut bibatur in puluerem contritum ex raeraco. Prodest & lientis, & ictericis, nam non solum exaliscit, extenuat, & obstructions reserat, sed sua adstringenti uicium uoborat. Valet ad capitis fluxiones, & frigidos nervos omnes, nempe ad comitales, stupidos, veterulos, repletosq;. Additur uiliter in capitis lotionibus, quin etiam in articulo- rum fomentis. Cohibet alba uteri profusa, si diutius quotidie sumatur. Visum acuit, si toto tempore, quo flores, qui piam- ieumus, flores nã cum circumstantibus folijs cum pane, & sale quotidie uorauerit. Manjum oris halitum commendat. Si sit dentium, & gingivarum fluxiones in aceto, & uino austero feruefactum, ubi hoc decotto calido coolluatur. Sici farina recentia uulnera glutinat, nerum operapretium est ea prius uino in quo psum fuerit coctum, abluere, & deince farina infpergere. Parantur ex uirgis denticalpia, & carbones ad picturas delineandas. Flores saccharo asseruati ualent ad om- nia prædicta, peculiariter autem ad frigidos cordis affectus, ad pectoris uicia, & ad arcenia pestilentie contagia. Naf- tur in Boemia Planta, quam SYLVESTRE ROSMARINVM appellare libuit. quod Rosmarini coronary facie quodãtenus representet. Crejcit hæc planta cubitali altitudine, fruticosa, uirgis tenuibus, lignosis, materie fragili, rufes- centibus, minij- ferè colore: Folia in his erumpunt Rosmarini emulla, prona parte uiridia, transuersis utriusque lineis dissipari ordine ouctis oblongata; si pina uerò rubejcentia, & rubro appensa pediculo. In surculorum summitatibus corymbacea coma uiridior- rubro colore, è quibus flores pancuntur subulcei. Radice nititur infirma, & superuacua. Planta est odorata. Siquiderit folia, & flores circum malum olent, quin etiam gustu aromatis non nihil respiciunt, adstrictione quadam relicta. Præfertur hæc

hæc planta Boemie contra tineas, & blasas, quæ uestes læcrant. Quare ips eam interponunt. Atqui in ea quidem sententia ad ea omnia efficax est ad quæ Rosmarinum Coronarium præfere diximus, præter quam ad ciborum condimenta. Sunt, qui hanc Plantam Dioscoridis Ericam esse contendunt, sed hallucinantur, cum nullam cum Myrica cognationem habeat. Libanotidis, siue Rosmarinitum historiam, tum facultates descripsit Galenus libro 7. simplicium medicamentorum, sit iniquens. Libanotides tres sunt, una sterilis, & sine fructu ferens: omnes uero eiusdem facultatis, emollientis, & digerentis. Succus tum radicis, tum herbe, mixtus mellis obtusam oculorum aciem ab humorum crassitudine curat. Porro eius libanotidis, quæ ad coronas est utilis, quam Romani Rosmarinum nuncupant; decoctum, regio morbo laborantes potum adiuvat. Omnes enim libanotides abstergentis, & incidentis facultatis participes sunt. hæc Galenus. Cæterum Cachrys non modo Rosmarini semen, significat; sed etiam quarundam arborum nucamenta, uel potius excrementa, quod nec fructus, nec flores propriè dici possunt: quæ tamen ante fructus erumpunt, & decidunt, qualia uidentur in corylo, cui sunt longo piperi similia, item in nucæ, ac quercu. Nisi inter hæc ueteres Græcos auctores aliquam nouisse differentiam sit indicandum, quod apud plerisque non cachrys, sed canchrys, pro Rosmarini semine scriptum reperitur. quæ tamen uoces bæctenus à recentioribus confundi inuenio. Planta, quæ *μαραυτί* Græcis, Libanotis & Rosmarinum Latinis dicitur: Mauritanis, Xaier almeriem, Alpinalfach, & Cachola: Italis Rosmarino. Quæ uero *μαραυτί* *ερασμαυτί* Græcè, Rosmarinum coronarium Latine uocatur: Arabicè Elkialgeber: Italicè Rosmarino coronario: Germanicè Rosmarin: Hispanicè, Romero: Gallicè, Rosmarin.

Rosmarini vires ex Gal.

Cachrysgd.

Nomina.

SPHONDYLIVM.

a Meil. 8. 17.
ματῶντε
πυρριταμ
εδου
αενς.

Sphondylium folia quadrantenus platanū, & panacis habet: caules foeniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius adurgentes: in quorum cacumine semen duplex, seclisi simile, sed larius, candidius, & magis palcacum, grauis odoris: flores eius albi, aut pallentes: radice raphani, candida. Nascitur in palustribus, & aquis. Potum semen^a pyrriitam per alium extrahit. medetur iocineris uituis, regio morbo comitialibus, orthopnoicis, vuluorum strangulationi: ueternosos suffitu reuocat. Cum oleo commoed^a infunditur capibus phreneticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cū ruta illitum, serpente ulcera cohibet. Darur radix contra regium morbum, & iocineris uitia: circumfusa ea dem, & iniecta callos fistularum derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur. qui ceterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

Sphondylii
contid.

Fuch. error.

Sphondylii
caules ex Gal.

Nomina.

Rara aemodium sunt prata, vlgine madentia, quae inter alias complures herbas, innumeras quoque Sphondylii plantas non habent: eaq; praecipue, quae in montibus potius, quam in planitie vident. In his sanè Sphondylium copiosum nascitur, folio platanū, aut panacis: caule foeniculi, cubitali longitudinem excedente, in cuius cacumine umbella insidet, albis floribus referta: è quibus semen praedit, seclisi non absimile, larius tamen, ac squamosum. Saporem inuicendo, ut quod cinices ferme respiciat. Radicem profert albam, raphani aemulam, gustu non ingrato. Huius semine videntur quidam seclis vice, quod alterum alterius effectus praestare existiment. Succus incidit, digerit, & aperit. idem capiti inunctus, crispis capillos facit. Porro Fuchsus non videtur satis Sphondylium nouisse, quod ipsum sanè cum Acantho inuenit, necque Acanthum Germanicum. Cui facile imposuerit officina Germanica, quod foliorum similitudine deceptus, pro Braua insina Sphondylium usurpant. Sphondylii facultates memoriae prodidit Galenus, libro 8. simplicium medicamentorum, sic inquit. Sphondylii fructus acris, & seclis est facultatis. Itaque ad asthma, & conualtiam postquam aptum est medicamentum: prodest & regio morbo. Et radix nimirum ad similia facultatis, ad gadem accommodatur. Sed & in super fistularum callos tollit: ceterum imponere eam oportet circumfusa. Porro floris etiam succus ad distillanda aurium ulcera conueniens reponitur. Quod Graeci σφονδύλιον, Latini similiter Sphondylium vocant: Itali Sphondilio.

Ναβηε.

FERVLA.

CAP. LXXV.

E Viridi Ferula meçulla pota utilis est ad cruentas excretaones, coeljacosq; contra viperarum morsus in vino datur: erumpentem naribus sanguinem indita silit. Semen potum torminosis auxiliatur: sudores cit, unctio ex oleo corpore. Caules si edantur, capitis dolores faciunt; muria conduntur. Ferula itaque caulem profert ternum saepe cubitorum; folia foeniculi, longè asperiora, & latiora. quae ab imo caule uulnerata sagapenum efficitur.

Ferula hior.

Ferulae vires
ex Gal.

Nomina.

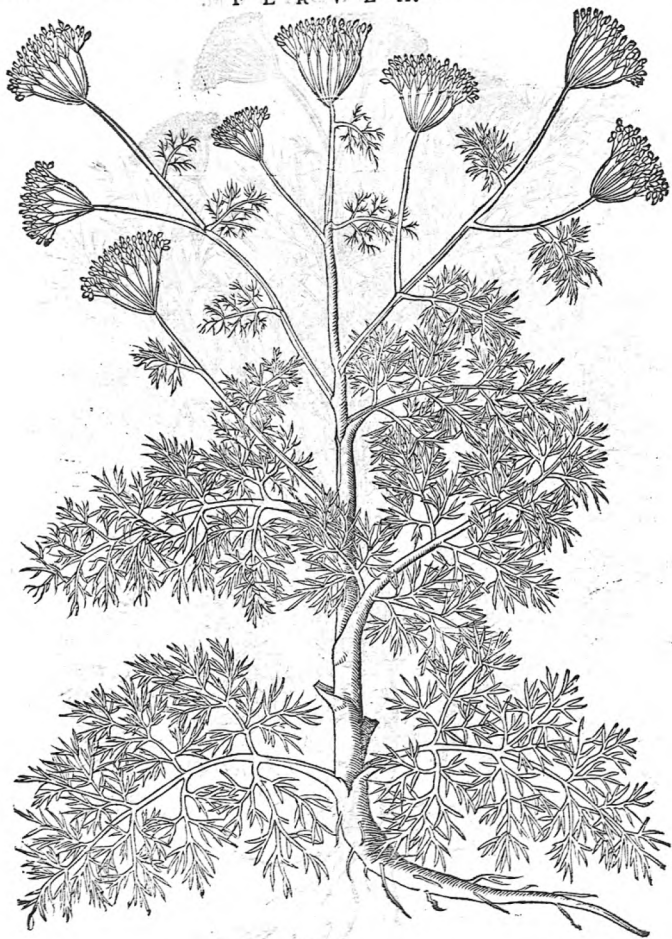
Ferula astuosis nascitur locis: ideoq; nil mirum, quod Apulia Ferularum sit maximè ferax. Quæ etiam frequens provenit in Romano agro: Tyrrheni maris contermino, praesertim apud Centumcellas, & in vniuersis Hetruriae maritimis. E quibus prima tantum germinatione corculum quoddam pastores eximunt oui luteam induratum referens, quod sub cineribus aslatum, prius tamen charta, aut luteo maicfactis conuolutum, mox pipere, & sale confectum, non modo gustui gratissimus est cibus; sed etiam ad excitandam venem valentissimus. De Ferulis latus differunt Theophrastus libro 6. cap. 2. de plantarum historia, ubi ita scribit. Ferulaceum genus in plures scargitur species. Sed primùm de eo, quod commune omnium constat, dicendum est, scilicet de Ferula, atque Ferulagine: seu idem genus ambabus, differens magnitudine tantum: seu etiam alterum sit, ut nonnulli putarunt. Ergo natura earum, quae conspici possit, consimilis certè sentitur, praeterquam ratione magnitudinis. Ferula enim grandis aemodium surgit, Ferulago autem humilis. sed vtriuscaules ambe, & geniculate sunt. Folia, & canalicula quidam, geniculis erumpunt, ac alternatim exeunt folia: ternatim inquam, quod non ex eadem parte geniculorum, sed permutatim, caulem magna ex parte amplexa, sicuti aruncinae proveniunt: nisi quod deflexa haec magis, mollitè, & magnitudinisq; causa. Folium enim grande, molle, multissimum; quoque capillanum, in medio se re inspectetur: maxima, quae terra proxima sunt, & reliqua subinde ad portionem. Flus melius: semen obscurum, anetho simile, sed maius. Finditur cacumine, & in stipites quosdam haud magnos dispergitur: quibus stas, semenque insidet. nec flore, fructuque laterales caules carent, sed anethi modo ferunt. Anno caule consistit, & germinatio in vere primùm foliorum, tum caulis, ut etiam in ceteris fieri solet. Radice altè descendit, eademq; singulari imittit. Talis Ferula est. haec Theophrastus. Porro Ferula (ut Plinius est author libro 24. cap. primo) asinis gratissima sunt in pabulo, ceteris uero iumentis praesentane veneno. qua de causa in animal Libero patri assignatur, cui & ferula. Natura Ferularum (ut idem Plinius libro. 20. cap. 23. testatur) minus infimissima est: tacta siquidem ea moriuntur. In insula quadam ex fortunatis nomine Morion, ferulas in arborum amplitudinem grandescere scripsere quidam. Apuli lignorum uice, qui bus maximè carent, ferulis ad ignem utuntur. Ferulae nemini Galenus libro 8. simplicium medicamentorum, sic inquit. Ferulae semen excoquit, & attenuat. At interna eius pars recentis adus, quod meçullam uocant, adstringentem qualitatem participat. Cuius nomine sanguinem fluentibus, & caliacis conuenit. Ναβηε Graecis ea planta uocatur, quae Latini Ferula: Itali, Ferola: Hispanis, Canabeia.

Πενυεδανός. PEUCEDANVM.

CAP. LXXVII.

Peucesdanum caulem emittit tenue, gracilentum, fœniculo simile: coman habet statim ab ter-
ra copiosam, spissamque: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, succosa: gignitur in mon-
tibus opacis. Tenuer radix cultello conciditur, profluensque è plaga succus umbrae mandatur in fo-
le liquidem confestim euanescit. Colligitur capite prius, & naribus rosaceo perfusus, ne capitis dolo-
prema; & uerigo sentiat. † Astatone radix inutilis fit. Tam lac, quam succus radice, & caulibus
extrahi solet, sicuti è mandragora: uerùm inefficacior succo lacryma habetur, & uelocius expirat. In
terdum etiam concreta inuenitur lacryma, thuris similitudine, caulibus, radicibusque dharens. Prae-
fertur succus è Sardinia, & Samothrace, colore ^b rufo, odore graui, feruës gutt. u. Ex aceto, & rosaceo
illitum Peucedanum prodest lethargicis, phreneticis, uertiginosis, comitialibus, & longis capitis do-
loribus, resolutis, ischiadicis, conuulsis, omnibus, in uniuersum, uitiis neruorum, ex oleo, & aceto illi-
tum, prodest. Eius olfactu respirant uulue strangulatus, & ueternosi reuocantur. Incenium serpen-
tes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur: cauernis dentium inditum, mitigat
doleorem. contra tussim efficacissimè ex ouo assumitur; suspiriis, torminibus, & infationibus subue-
nit. Ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad uescica crucia-
tus, & renum distentiones potum: uulnam aperit. Radix ad eadem utilis est, sed inefficacior: eius de

F E R V L A.

k 3 coctum

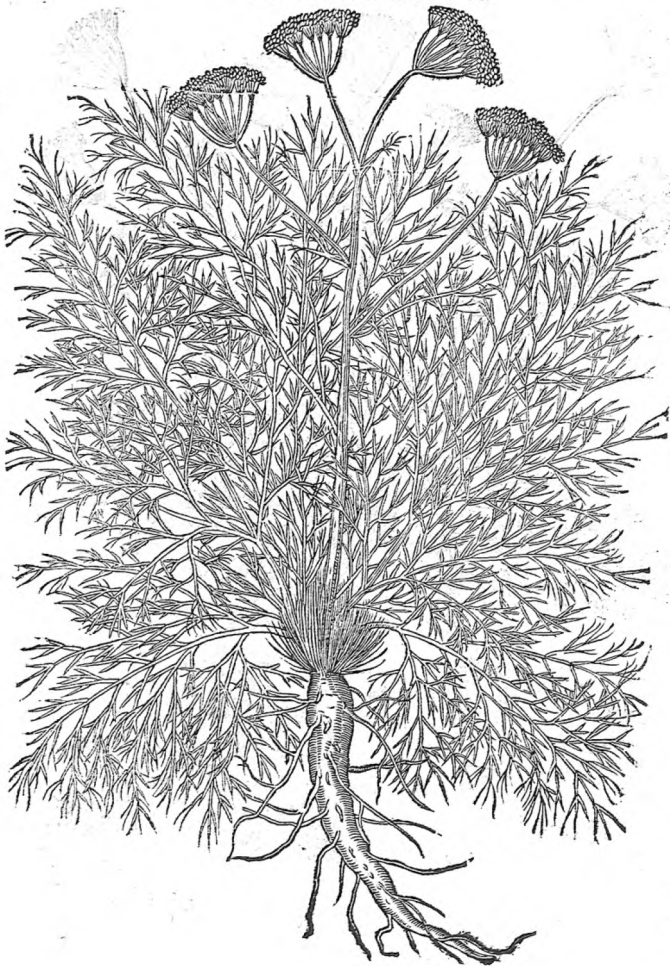
† Orb. 201.
Pauca de ei
hauit xpi xpi
hæretu u
æ de uar
dæu uar
tu de dæu
tu xpi u
æ de uar
xpi uar
l. uigatur i-
tem succus,
& liquor e
caulib; & ra-
dice, sicut ex
mandragora
expresus, &
hoc expresio
succo minus
efficax est il-
le, qui ex inci-
sa radice man-
nat, & citius
expirat.
b M. u. h.
rippos. l. jul-
uas.

Peucedani
coniū.

coctum bibitur. Farina eius, sordida ulcera purgat, & uetera cicatrice obducit: squamas ossū extrahit. In cerata, & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariam nō scelerit, firmata, odoris plena. Succus ad potiones amaris amygdalis, aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

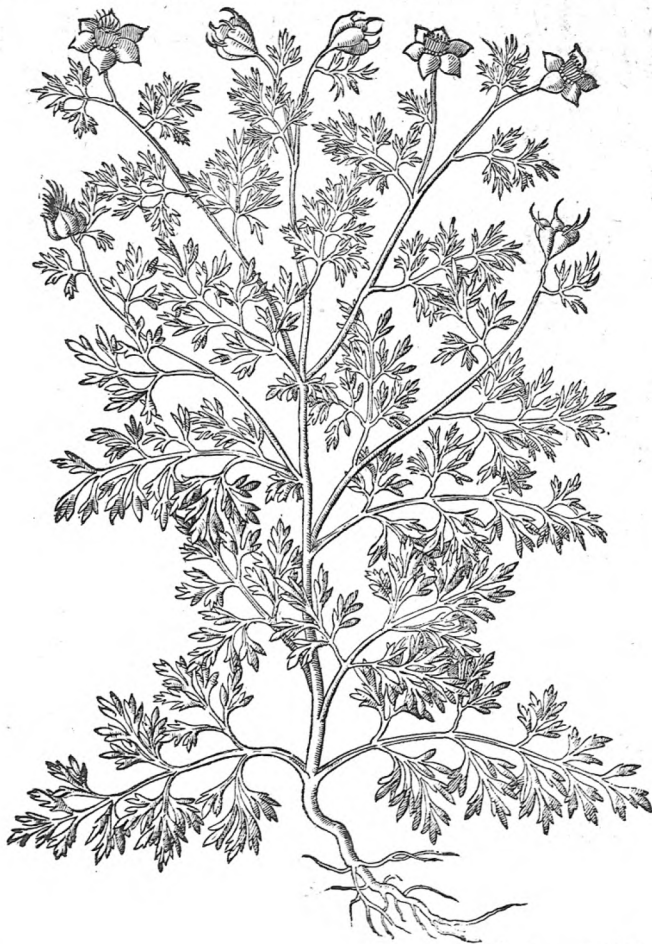
Quoties plantens, quæ omnibus fortasse suo tempore notior erat, quam ut longiorem descriptionem postularet; iuncto nobis quidem perdifficile esse iudico, decernere quodnam genus herbe hodie in medium asserri possit, quæ legitimum Peucedanum referat: præsertim cum Theophrastus, Plinius, Apuleius, ac antiquorum alij, qui simplicium historias descripserunt, plura, quod legerim, de Peucedano memoris non procliderunt. Veritatem cum scribat Dioscorides, Peucedanum nasci conuallibus, statim à terra copiosa, ac spissa, hinc planè coniectandum uidetur, Dioscoridem ipsum inuere, quod Peucedanum consistat multis folijs, capillaribus, tenuibus, ac longis, faniculi, aut anethi effigie. Huic coniectura illud etiam accedit, quod cum Peucedanum, Dioscoridis testimonio, florem proferat melinum, sive luteum, non temerè credendam arbitror, hanc non in alio, quam in umbella sustineri, cum omnes ferulaceæ stirpes, & quæ faniculo, & anetho similes habentur, cuiusmodi sunt, quæ hoc in loco à Dioscoride recensentur, umbellas in caulium cacuminibus gignere conspiciantur, è quibus semen prodit faniculi modo. Quod si ita seres habet (ut equidem existimo) asserere non dubitauerim, me sæpe numero Peucedanum uidisse in Amaniensibus montibus, ubi huiusmodi plantæ frequentissima proneniunt, quæ non solum prædictis notis Peucedano adstripluntur; sed etiam radice, quam habent nigram, crassam, succi plenam, graniterq; olentem. In hac itaque sententia persi-

P E U C E D A N V M.

sciam, ut hanc herbam, quam etiam pictam damus, verum Peucedanum putem, donec aliam nactus ero, quæ certioribus me-
 tis illud exprimat. Ceterum radices, quibus pro Peucedani radicibus vulgo officinae videntur, legitimas emittuntur, nam
 præter id quod exteriori parte non nigrescent, nulla graveolentia, nullaq; acri facultate sunt præcæta. Cuius vero plantæ
 hæc sunt radices, ego quidem proferre non possum: eas liquidem hætenus non nisi siccas, & sine caule, ac folijs mihi videre li-
 cuit. Præterit Dioscorides Cardonium peucedanum, quod non magno quidem negotio ad nos aduehi posset, cum frequens, et
 nec longa sit mercatoribus in Caraniam navigatio. Vnde sepalsarijs, si rerum legitimarum studio caperentur, facile Peu-
 cedani radices conueherentur. Peucedani meminit Galenus libro 8. simpliciũ medicamentorum, ubi de eius virtibus dis-
 serit in hunc modum. Peucedani radice quidem maximè, sed tamen etiam succo, & liquore utitur. Sunt autem hæc om-
 nia eiusdem specie facultatis: sed ualentior succus, admodum excalescens, & digerens. Quare affectibus omnibus circa
 10 neros consistentibus consensere creditur, tum morbis in pulmone, & thorace ex crassitudine, & uiscositate humorum pro-
 uenientibus. Atque intrò quidem in corpus sumptus, sed tamen etiam, olfactu prodest. Porò quòd incidat, & extenuet,
 sepe etiam dentium perforatorum dolores cauitati impostus protinus sedauit, quia uidelicet tenuissimè est partium, & exca-
 lescentius. Quin etiam lienes induratos inuat, nempe incidendo, digerendo, atque extenuando crassos humores. Sed & radice
 ad hæc uti licebit: quæ & squamas ceterimè ab ossibus detrahbit, quia uidelicet ualidè desecat, minus tamen quàm succus
 excalescens. Et ulceribus malignis remedium est optimum arida illita: ipsa enim exurgat, carnem gignit, & ad cicatricem
 perducit. Excalescit quidem ordine secundo iam completo: desecat uero tertio iam incipiente. Planta, quæ Arabice, Nomina.
 Græcè Peucedanum Latine dicitur: Arabicè, Harbatum: Italicè, Peucedano.

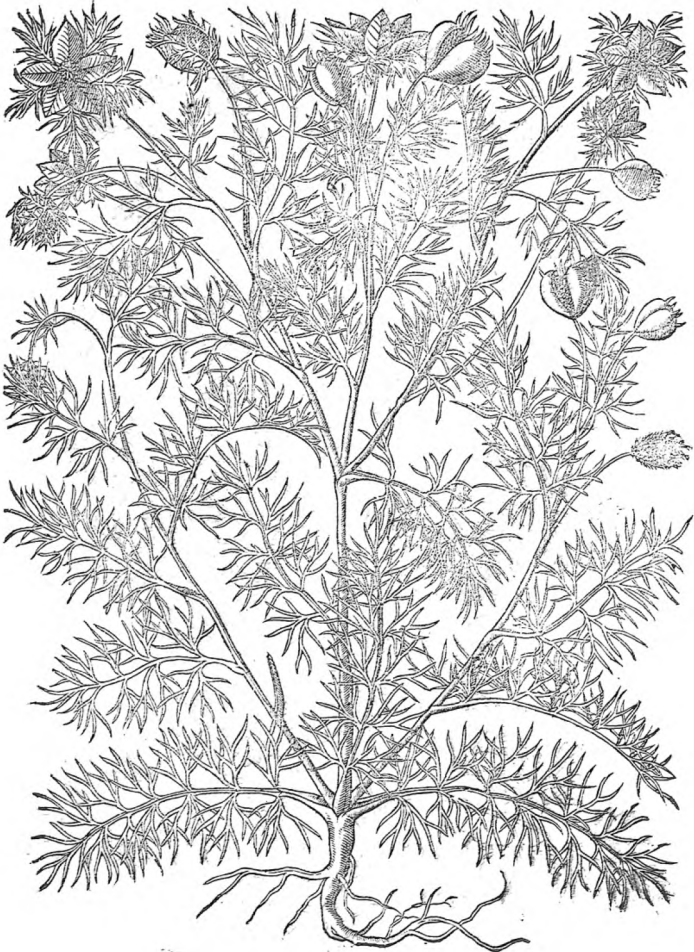
MELANTHIVM SATIIVM.

^a Mel. Gith.
^b Mel. Gith.
^c Mel. Gith.
^d Mel. Gith.
^e Mel. Gith.
^f Mel. Gith.
^g Mel. Gith.
^h Mel. Gith.
ⁱ Mel. Gith.
^k Mel. Gith.
^l Mel. Gith.
^m Mel. Gith.
ⁿ Mel. Gith.
^o Mel. Gith.
^p Mel. Gith.
^q Mel. Gith.
^r Mel. Gith.
^s Mel. Gith.
^t Mel. Gith.
^u Mel. Gith.
^v Mel. Gith.
^w Mel. Gith.
^x Mel. Gith.
^y Mel. Gith.
^z Mel. Gith.

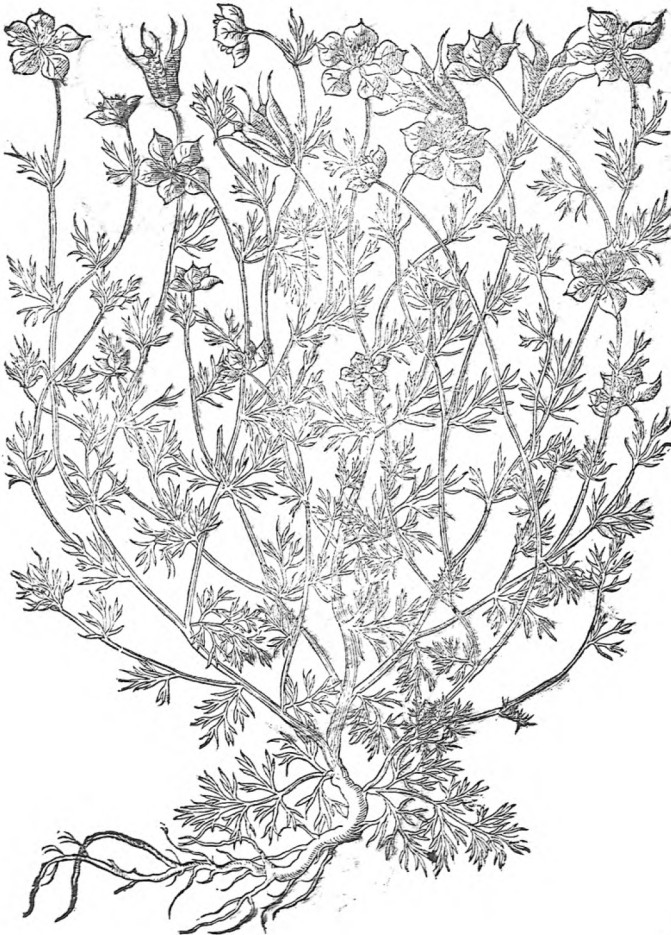
Gith^a exilibus furculis fruticat, saepe binos dodrantes excedens: foliis, vt fenecionis minutis, sed paulo tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, inre: curfantibus iunctis membranis: quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum quod panibus inspargitur. Capitulis doloribus illirum fronti, subuenit. discutiit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino & infusum naribus: tollit lepras, lentiginis, duritias, tumoresq; vetustos cum aceto illitum: circumscarificatos clauos excutit, cum vetere^b vrina impositum. Dentium doloribus, cum aceto, & teda decoctū, & colurum prodest. teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua umbilico. destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olisatum. Vrinam, & menstrua ciet, multis diebus sumprum & lac ex-
 trahit: difficultatem spirandi cum vino potum, leuat: phalangiorum moribus ex aqua, drachmę pon-
 dere, haustum auxiliatur. Insenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare.

MELANTHIVM SYLVESTRE.

Gith, quod Græci Melanthium appellant, officinâ Nigella uocatur. Duum Melanthium est generum, sativum, & spontaneum. Sativum exilibus sicculis exit, cubitalibus folio senecionis emulo, magis tamen disto, floribus in cacumine caeruleis, & in stella modum radiantibus, è quibus capitula oriuntur parva, oblonga, pluribus coronata apicibus, internam capituli partem respicientibus, intercutantibus intus membranâ. Semen in his continetur parvum, nigrum, & quantumque substantiam odore eximio; ac amarâ, sed sapore, simul & acuto. Scitur in hortis. **S Y L V E S T R E** duum est generum, utranque folijs sativo tenuioribus, multissidis, & capillaceis, quin etiam caulibus ferè similibus, quemadmodum & siccibus. **F**erum capitulis distat. Siquidem a terribi capitula gerit sativo maiora, & facie haud longè diff. millia, alterum nerò longiora in quinque, sexve dinaricata corâibus. Itaque errant toto celo, qui inter Melanthij sylvestris genera Cytotem nullo uocatum annumerant. Quod cum ante nos probè animaduertissent Hermolans, & Ryellius, asseruerunt omnino hallucinari eos, qui putant eam stirpem legitimum Melanthium esse, quæ inter segetes in arvis passim nascitur, folijs ferè parvis; caule protergo, sursumque flore purpureo, roseo parvo effigie. Et re 32, me quidem sententia, indicant: siquidem herba illa cum Dioscoridis historia quàm maxime pugnat, utpote quæ folijs, caule, & floribus, nulla ex parte Melanthium referat, seu ut neque etiam semine. quod est nigrum Melanthi modo quæritur; non tamen quibus aliud representat, quam Brasavoli eramacriduam simul & asperitatem. Itinc itaque præcipuum esse potest, Brasavoli u, alioqui medicum clarissimum, in suo

MELANTHIUM SYLVESTRE ALTERVM.

simplicium volumine Romæ excusis manifestè cecidisse . quippe qui affirmare non dubitauerit, illud verum, legitimumque esse Melanthium, quod in segetibus passim sua sponte nasci superius diximus, quodque vulgo Gittone à Ferrariensibus appellari scribit. Cuius error non solum prædictis rationibus, sed ea quoque herbe appellatione facillè deprehenditur, quod etiam ij, qui ita eam appellant, illegitimum esse Melanthium existunt. Quandoquidem nil aliud Italis hoc nomen Gittone denotare videatur, quam spurium Gith, quod ideo Githago, & pseudomelanthium vocari potest. quemadmodum & id, quod rura Tridentina appellant formentone, nil aliud significat, quam spurium tritici speciem. Quod cum postea ipse Brasavolus animadverteret, nostris fortasse, aut aliorum commentarijs acmōnitus, suam reuocauit sententiam. Quare posthac Brasavolus quoque; sententia, ij damnandi erunt, qui in hac persistent opinione. Iam igitur consuetum licet domesticum verumq; Gith in hortis, & viridarijs satum provenire, in quibus frequentissimum feritur in Germania. Sylvestre vero in campestribus incultis locis. Ex quo quidem planè colligere possumus, PSEUDOMELANTHIUM sponte inter segetes nascens, quod vocant vulgò Gittone, cuius hic effigiem damus, nullo modo sylvestre Melanthium esse. Non desunt quoque, qui velint hanc plantam sylvestrem lychmidem coronariam esse, quibus, cum ego vtranque nonerim, subscribere nequeo. Sed longe minus id fuerit Lolium, ut apertissime hallucinatus creditur Fuchsus, medicus alioqui peritissimus: cuius error à nobis explosus est.

Melanthium
sylvestre.
Pseudomelanthium.

PSEUDOMELANTHIUM.

